

RAL-Nyt

2002:1 - Juni

RAL-Nyt
Udgives af Ribe Amts Lokalkiver

© Ribe Amts Lokalkiver

RAL-Nyt 2002:1 er redigeret af Richard Bøllund

Sats: Garamond

Tryk: Esbjerg Byhistoriske Arkiv

Abonnementspris: 100,00 kr.

ISSN 0902-7807

Redaktions og ekspeditionsadresse:
Ribe Amts Lokalkiver, Sekretariatet, Esbjerg Byhistoriske Arkiv, Torvegade
47, Postboks 522, 6701 Esbjerg

Forsiden:

Henning Østergaard, Willy Laursen og Viggo Mikkelsen fra Janderup Lokalhistoriske Arkiv fremviser stolte det nye, brandsikre magasinrum. Billedet er fra indvielsen den 28 maj 2002 af arkivets nye lokaler i Aktivitetshuset, Janderup (Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen)

RALs bestyrelse

Formand:

Jørgen Dieckmann Rasmussen
Esbjerg Byhistoriske Arkiv
Torvegade 47, Postboks 522,
6701 Esbjerg
Tlf.: 75 18 18 55.
E-mail: jd@esbkomm.dk
Fax: 75 18 09 40

Privat:
Grønlandsparken 58C
6715 Esbjerg N
Tlf.: 75155630

Kasserer:

Jens Erik Starup
Grindsted Lokalhistoriske Arkiv
Grindsted Bibliotek
Tinghusgade 16, 7200 Grindsted
Tlf.: 75 32 09 00.
E-mail: Jens.Starup@post2.tele.dk

Bestyrelsesmedlemmer:

Frede Møller Kristensen
Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv
Kulturhuset
Vestergade 5-7, 6870 Ølgod
Tlf.: 75 24 50 11.
E-mail: fmk@mail.dk

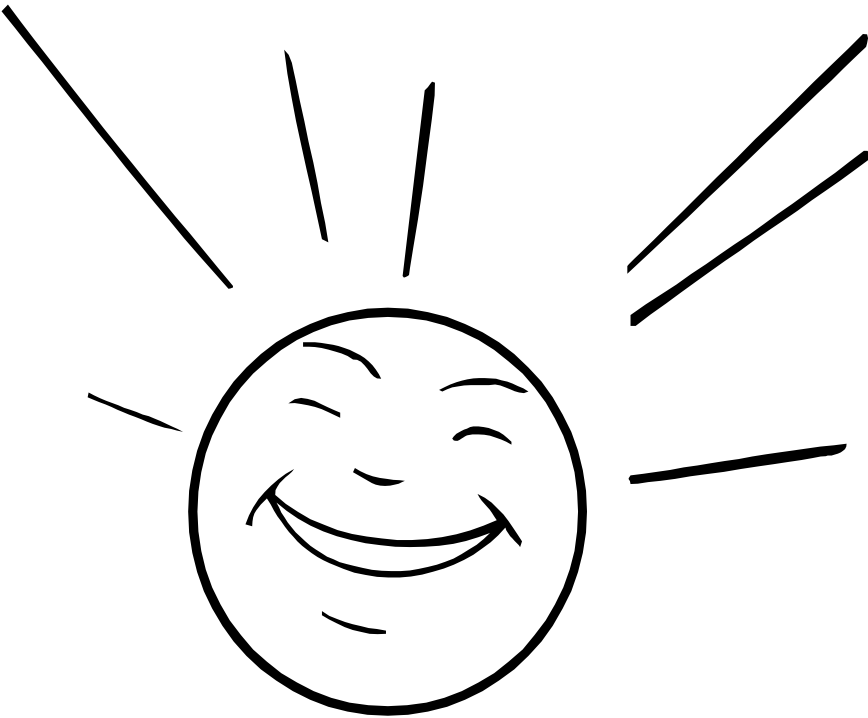
Karen Margrethe Melbye
Ribe Lokalkiver
Ribe Folkebibliotek
Giørtzvej 1, 6760 Ribe
Tlf.: 75 42 17 00.
E-mail: kame@ribekom.dk

Sven Tygesen
Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv
Stadionvej 4 A
6623 Vorbasse
Tlf.: 75 33 31 39.
E-mail: sven-tygesen@vorbasse.dk

Suppleanter:

Jørgen Lind
Sønderho-arkivet
Landevejen 41, Sønderho
6720 Fanø
E-mail: lindfanoe@tv.dk

Olga Pedersen
Aastrup Sognekirke
Borgergade 121, 6752 Glejbjerg
Tlf.: 75 19 85 69
E-mail: olga@post8.tele.dk

God Sommer!

Indhold

Nyt fra bestyrelsen.....	2
Amtskonsulentens side..... <i>Af Richard Bøllund</i>	4
Referat af RALs generalforsamling.....	5
RALs regnskab 2001.....	12
Nye Lokaler i Janderup.....	14
Bestyrelsesmedlem i RAL ..... <i>Af Sven Tygesen</i>	15
Advarsel mod brug af uautoriserede registreringsprogrammer..... <i>Af Richard Bøllund</i>	17
Mindeord..... <i>Af Jørgen Dieckmann Rasmussen</i>	19
Ikke kun gammelt papir skulle flyttes..... <i>Af Frede Møller Kristensen</i>	20
Flash of a Dream – film med lokalhistorisk udgangspunkt..... <i>Af Jørgen Dieckmann Rasmussen</i>	22
Efterlysninger.....	24
Børsen.....	25
RAL-Nyt 2002:2.....	26
RALs bestyrelse.....	29

Nyt fra bestyrelsen

I dette nyt fra bestyrelsen er der positive såvel som negative nyheder. For at begynde med det positive, er det glædeligt, at SLA netop har fået bevilliget en pose penge til videreudviklingen af Arkibas. Det negative er, at forslaget til revision af arkivloven indeholder meget få forbedringer for lokalarkiverne.

Vi må konstatere, at forslaget til en ny arkivlov, langt fra lever op til de forventninger, vi som lokalarkiver kan stille. Udover nogle små lempelser i tilgængelighedsfristerne er der meget lidt nyt i lovforslaget. RALs bestyrelse har drøftet lovudkastet og indsendt et høringssvar til Kulturministeriet med bemærkninger til arkivlovens mangler. Vi påpegede bl.a. det betænkelige i, at loven ikke tager højde for det meget omfattende og betydningsfulde kilde-materiale, der findes i landets lokalarkiver. At lokalarkiverne indeholder arkivalier af national betydning, påpegede vi ved at fremhæve Hjedding Andelsmejeri, som blev startskuddet til andelsbevægelsen, der har spillet en afgørende indflydelse på det danske samfund siden 1882, og alligevel vil man ikke påtage et nationalt ansvar for at bevare det. Så længe arkivloven ikke medregner lokalarkiverne, tillader RAL sig at kalde loven en halv lov.

I Høringssvaret påpegede vi herudover det besværlige i at finde frem til, hvad der findes på de offentlige arkiver,

bl.a. i Rigsarkivet, hvortil registreringer i højere grad bør tilgængeliggøres via Internettet, så der kan søges fra hele landet. Desuden udtrykte vi manglende forståelse for, at kirkebøgerne først kan kopieres, når de er 110 år gamle, når de kan ses efter 50 år på landsarkivernes læsesale.

Høringssvaret udløste en glædelig reaktion og interesse fra mediernes side. En journalist var faldet over RALs høringssvar, der var lagt ud på Kulturministeriets hjemmeside. Det resulterede i en henvendelse fra pågældende journalist, som efterfølgende bragte en artikel i JydskeVestkysten og Stiftstidenderne. Det er glædeligt, når RAL bliver taget alvorligt og lokalarkivernes synspunkter får plads i avisernes spalter. Den store indflydelse på arkivloven får det nok ikke, men omtale har det da givet.

Efter flere års forbigåelser ser det nu endelig ud til, at der falder nogle midler af til videreudviklingen af Arkibas. Fra tipsmidlerne er der netop bevilliget 2,1 mio. kr., så den længe ventede Windows-version kan sættes i gang. Af midlerne skal de 870.500 bruges i indværende år, så der vil snart komme skred i tingene, da pengene betyder, at de involverede vil kunne købes fri fra deres arbejde. Med den kommende version fås et program med højere funktionalitet, baseret på et styresy-

Amtskonsulent Richard Bøllund
Ribe Amts Lokalarkiver
Esbjerg Byhistoriske Arkiv
Torvegade 47
Postboks 522
6701 Esbjerg
Tlf.: 75 18 18 55
Fax: 75 18 09 40
E-mail: rib@esbkomm.dk

Træffetid: Mandag, onsdag og torsdag.

RAL-Nyt 2002:2 – November/December

Indlæg til næste udgave af RAL-Nyt indsendes til:

RALs sekretariat
Esbjerg Byhistoriske Arkiv
Torvegade 47
Postboks 522
6701 Esbjerg
Telefon: 75 18 18 55
Fax: 75 18 09 40
E-mail: rib@esbkomm.dk

INDEN DEN 15. OKTOBER 2002

stem som er velkendt for de fleste af nutidens edb-brugere, og man kan forvente en større grad af individuelle løsninger, efter de behov man måtte have. Hvad man helt konkret kan se frem til, og hvor lang tid der går, før programmet er klar til brug, er endnu for tidligt at sige noget om. Har man som lokalarkiv pengene nu, er der imidlertid ingen grund til at vente på

Windows-versionen, idet opdateringen og konverteringen fra den gamle til den nye version, prismæssigt vil svare til merudgiften ved nyindøb af den kommende Arkibas-version. Det man taster ind i den nuværende Arkibas vil kunne overføres til det nye program - det kan dét, man registrerer manuelt via skrivemaskine og blanketter ikke.

RAL-Nyt i nyt layout !

RAL-Nyt har ændret udseende. Som de opmærksomme læsere måske har opdaget, er dette nummer af RAL-Nyt ændret en anelse i sit udseende i forhold til tidligere.

Årsagen hertil er, at vores faste layout-medarbejder har valgt at bruge tiden på noget mere fornuftigt. Redaktionen vil sige tak for det arbejde, han gennem årene har ydet i forbindelse med RAL-Nyt.

Det betyder, at opsætningen af bladet fremover varetages her på redaktionen. Umiddelbart får det ikke den store betydning, andet end at dette nummer, udover at være en smule forsinket, vil få et lidt anderledes udseende. På sigt kan det ikke udelukkes, at der i fremtiden vil ske en forandring i layoutet, efterhånden som vi her på redaktionen bliver fortrolige med det nye ombrydningsprogram.

Indholdet er det samme som altid - der er kun ændret lidt på indpakningen!

Amtskonsulentens side

Af Richard Bøllund

Det meste af hvad jeg kan berette, står omtalt i efterfølgende referat fra generalforsamlingen. Lad mig derfor nøjes med at skrive lidt overordnet og fremhæve de ting som er vigtigt at få frem – bl.a. skal alle være opmærksom på de nye ”regler”, der er indført i forbindelse med RALs kurser.

Som det første vil jeg fremhæve advarslen mod brug af uautoriserede registrerings-programmer, som står skrevet andetsteds i bladet. Meningen med advarslen er ikke at føre skræmme-kampagne - men at gøre opmærksom på de problemer der kan og vil opstå med brugen af alternative programmer. Jeg kan kun opfordre til at man læser artiklen, og på baggrund heraf tænker sig grundigt om, hvis man overvejer brugen af hjemmelavede løsninger. Det glade budskab i denne sammenhæng, vedr. udviklingen af en ny, Windows-baseret udgave af Arkibas, står omtalt under Nyt fra bestyrelsen, og jeg vil derfor ikke komme nærmere ind på det her.

Regning for udeblivelse ved kurser

Kurserne i RAL bliver ligeledes omtalt i årsberetningen, så jeg vil nøjes med at konkludere, at de kurser der er afholdt her i foråret bestemt har været succesfulde. Det er rart at se, at så mange bakker op omkring arrangementerne. Forhåbentligt vil dette fortsætte også til efteråret, hvortil RALs Uddannelsesudvalg pt. er i gang med

at planlægge aktiviteterne. Når dette er sagt, skal der også være en løftet pegefinger. På et af kurserne konstaterede vi, at enkelte af de tilmeldte ikke mødte op. I disse tilfælde skyldes det henholdsvis forglemmelse og sygdom, men uanset hvad må vi kunne forvente at de tilmeldte møder op, eller i det mindste melder afbud. Det har været drøftet på et bestyrelsesmøde i RAL, og her var holdningen klar: En udeblivelse skal koste det samme, som at deltage på det kursus man er udeblevet fra. Der bliver altid lavet kaffe og indkøbt brød, ud fra det antal der er tilmeldt, og vi mener ikke, det er urimelige krav at stille. Hidtil har vi set gennem fingre med det, men fremover vil man få tilsendt en regning hvis man har tilmeldt sig et kursus, og udebliver uden i forvejen at have meldt afbud. Hermed skulle alle gerne være bekendtgjort med de nye retningslinier.

Til sidst vil jeg, igen, opfordre arkiverne til at benytte den konsulentbistand, der altid står til rådighed. Det er min hensigt, efter sommerferien at påbegynde en større rundtur, således jeg kommer rundt, og får hilst på de arkiver, jeg ikke har så meget med at gøre i det daglige – så vogt jer! Til de arkiver der skulle få brug for konsulentbistand i løbet af sommeren, kan det oplyses, at jeg har planlagt ferie i ugerne 30, 31 og 32 (22/7-11/8). God sommer til alle sammen!

Børsen

På denne side kan lokalarkiver i Ribe Amt tilbyde forskelligt til salg til gavn for arkivet. Henvend jer til RAL-Nyts redaktion: RALs sekretariat, Esbjerg Byhistoriske Arkiv, Torvegade 74, Postboks 522, 6701 Esbjerg, e-mail: rib@esbtkomm.dk om annonceringen.

Ribe Amts Lokalarkiver vil opfordre lokalarkiverne i amtet til at sætte sognebøger til salg i Børsen. Der er nemlig mange arkiver, der gerne vil indkøbe sognebøger fra andre sogne til arkivets håndbogssamling. Derfor - benyt jer af denne mulighed for at tilbyde jeres sognebøger til salg!

Efterlysninger

Efterlysning af fotos fra Ribe Amt

Historisk Samfund for Ribe Amt fejrer i år sit 100-års jubilæum. I den anledning udgives bl.a. en registrant med righoldigt index over samtlige artikler i samfundets årbøger i 100 år. Der skulle nok være nogle nyheder at finde for de lokalhistorisk interesserede. En sådan bog bliver tyk og tung (alene ca. 15.000 personnavne). For at bløde lidt op på tætheden i teksten, vil vi gerne indsætte 30 fotos fra forskellige steder i Amtet. Vi beder de lokalhistoriske arkiver om hjælp. Kan I finde fotos, gamle eller nye fra jeres område, og

sende dem til undertegnede sammen med et forslag til undertekst (ikke alt for lang), så skal jeg udvælge 30 stk. deraf. Der ydes intet honorar, men det er en god mulighed for at sætte jeres arkiv en bautasten på et synligt sted. Alle fotos returneres naturligvis efter brugen. Frist for indsendelse 13. juli. Registret forventes udgivet til jubilæumsdagen den 5. oktober.

Søren Mulvad, Varming Vesterby 9,
6760 Ribe. Tlf. 75 44 11 77

På denne side kan lokalarkiverne i Ribe Amt efterlyse oplysninger om for eksempel de mange gode billeder I har liggende i arkivernes samlinger - men som I desværre ikke har nogen oplysninger om. Eller I kan efterlyse oplysninger om foreninger, personer, virksomheder - eller hvad I nu mangler at vide noget om. Send et af jeres uidentificerede fotografier eller jeres efterlysning til RAL-Nyts redaktør, amtskonsulent Richard Bøllund, Esbjerg Byhistoriske Arkiv, Torvegade 47, Postboks 522, 6701 Esbjerg, tlf. 75 18 18 55 - og prøv om det kan lykkes at finde ud af noget om et af de gode fotografier fra arkivet eller andet som I gerne vil vide noget om.

For at gengivelsen i bladet kan blive så god som mulig vil vi gerne have lov til at låne enten originalfotoet eller en god affotografering. Fotokopier er desværre ikke gode nok til trykning - men vi skal nok passe godt på jeres billeder, og returnerer dem selvfølgelig hurtigst muligt efter trykning.

Referat af RALs generalforsamling torsdag den 21. marts 2002 kl. 19.30 på Grindsted Bibliotek

På generalforsamlingen 2002 var der repræsentanter fra medlemsarkiverne i Billund, Gørding, Grindsted, Sdr. Omme, Vorbasse, Fåborg, Grimstrup, Åre, Holsted, Janderup, Varde og Ølgod-Strellev. Derudover deltog Verner Sørensen fra Grindsted Byråd, Jens Sørensen fra Ribe Amts Museumsråd, Søren Manøe fra Ølgod der var indbudt som foredragsholder samt den særligt indbudte Hans E. Eriksen fra Grindsted.

Formand for Ribe Amts Lokalarkiver, Jørgen Dieckmann Rasmussen, bød de fremmødte velkommen.

1. Valg af dirigent og referent

Jørgen Dieckmann Rasmussen fortalte, at kulturudvalgsformanden i Grindsted Kommune, der havde indvilliget i at være dirigent, i sidste øjeblik var blevet forhindret i at møde op. Søren Manøe blev derfor forslået, og blev enstemmigt valgt til dirigent-posten. Til referent blev RALs konsulent, Richard Bøllund, enstemmigt valgt.

Dirigenten, Søren Manøe, takkede for valget, og konstaterede uden indvendinger at generalforsamlingen var blevet rettidigt varslet. Herefter opridsede han punkterne på dagsordenen, og spurgte om der var bemærkninger til denne, hvad ikke var tilfældet.

2. Beretninger

Formand for RAL, Jørgen Dieckmann Rasmussen, fremlagde bestyrelsens beretning:

"Grindsted sidste år, Grindsted i år. Tro nu ikke, at Grindsted bliver fast sted for RALs generalforsamlinger, for det er stadig bestyrelsens mål at komme rundt og besøge forskellige arkiver i amtet i forbindelse med årsmødet. Sidste år var det ikke muligt at kombinere generalforsamlingen med arkivbesøg, fordi mødet blev holdt på Ungdomsgården. I år er vi på Grindsted Bibliotek, hvor arkivet holder til, så det forsømte med arkivbesøg har det været muligt at indhente inden aftenens møde. Ved atter at holde møde i Grindsted blev det endvidere muligt for os at se, om arkiverne kunne finde vej hertil - sidste år kom der ikke så mange. I år er der gået langt bedre.

2001 blev et år med konsultantskifte. Amtskonsulent, cand.mag. Birgitte Herreborg Thomsen, blev bevilget orlov i et år fra 1. marts 2001. Som vikar blev ansat cand.mag. Richard Bøllund, der også har overtaget stillingen efter Birgitte Herreborg Thomsen, da hun ved orlovens udløb ønskede at fratæde for at forblive i det sydslesvigske. Mange af jer har allerede mødt Richard Bøllund, og det er bestyrelsens overbevisning, at han vil

fyldte jobbet godt ud og hjælpe lokalarkiverne godt videre med løsning af deres små og større problemer.

Bortset fra skiftet på konsulentsiden har 2001 frem for alt været præget af afslutningen af projekt Mit liv i år 2000, som Ribe Amts Lokalarkiver og Historisk Samfund for Ribe Amt har gennemført med tilskud fra Ribe Amts Kulturfond. Som tidligere oplyst indkom der i alt 41 bidrag, meget forskellige i omfang og form. Enkelte deltagere i konkurrencen havde valgt at lave videodokumentation, andre at skrive mere traditionelle dagbøger. Idérigdommen og kreativiteten havde været stor, ikke blot i layout og planlægning, men også i utraditionel udformning – med en oppustelig ølflaske som et af de mere specielle minder om 2000!

Amtskonsulent Richard Bøllund vil fortælle mere indgående om bidragene til Mit liv i år 2000 samt den konkurrence, projektet foreløbig blev afrundet med. Jeg vil derfor nøjes med at sige, at projekt Mit liv i år 2000 har været meget arbejdskrævende for konsulenten, men det har bestyrelsen været bevidst om. Vi synes det er vigtigt at signalere til omverdenen, at lokalarkiverne ikke blot interesserer sig for fortiden, men også aktivt arbejder for at dokumentere nutiden for fremtiden.

Alle kræfter gik dog ikke på Mit liv i år 2000-projektet – på kursussiden er der også sket lidt i 2001. I efteråret blev der afholdt to parallelle møder med følgende titel: Hvad skal vi med tek-

nologien – Arkiverne og IT. Begge arrangementer var meget velbesøgte. På møderne blev der fortalt om Arkibas i sin nuværende form, og hvad man kunne forvente, kommende version(er) vil kunne byde på. Folkekra- vet lød ret entydigt: ”Vi ønsker et Windows-baseret Arkibas MEGET snart”. Denne besked har RALs bestyrelse ladet gå videre til Sammenslutningen af Lokalarkiver, der ejer SLA-Arkivservice aps.

Når man møder arkivfolkene i Ribe Amt, fornemmer man nemlig et stort ønske om og en vældig lyst til at komme i gang med at anvende de fantastiske muligheder, den moderne teknologi giver. Næppe mange havde for år tilbage troet på muligheden af, at man hjemme fra en torsdag som i dag – om aftenen eller natten – kunne gå på arkiv og finde interessante oplysninger, men det er jo det, der er tilfældet. Man ser det i det store, man ser det i det små. For et par år siden havde vi den daværende formand for SLA, Asbjørn Hellum fra Vejle, til at præsentere DANPA, den nationale privatarkivdatabase, som var blevet tilgængelig via nettet. På det kredsrepræsentantskabsmøde i SLA, som Karen Margrethe Melbye og jeg deltog i forrige weekend, fik vi præsenteret en kulturhistorisk søgedatabase for Nordjylland, www.noks.dk, som netop var blevet tilgængelig. Og snart kommer yderligere en portal, som det hedder: www.historiefyn.dk. Disse portaler gør det ikke blot muligt at søge i bibliotekernes lokalsamlinger, men også i museernes og arkivernes samlinger. Der

tankevækkende, at politikerne måtte skride ind. Ganske vist var USA »Land of the Free«, men ingen kunne leve med en udbytning af mennesker, der ikke havde noget andet valg.

På grund af sin indsats blev Jacob A. Riis rost af præsident Theodore Roosevelt, der kaldte ham for Amerikas nyttigste borger. Riis rangerer i dag som nr. 35 af de mest kendte mennesker i verden.

Dokumentarfilm

At lave en film om en person som Jacob A. Riis er ikke den letteste opgave. Robert Fox har derfor valgt at lave en dokumentarfilm, hvor nye og smukke optagelser fra både Ribe og New York blandes med Jacob A. Riis egne, cho- kerende fotografier fra slumkvartererne på Manhattans Lower East Side. Det sker med en vældig sans for farve

og rytme, så det ikke virker så brutalt, som det umiddelbart lyder.

Samtidig levnes der plads til poesien, for historien om ham selv og ikke mindst kampen for Elisabeth er med.

Ryet lever stadig

Selvom Jacob A. Riis døde i 1914, har hans virke stadig politisk betydning. Senest kom det til udtryk i forbindelse med præsident Bill Clintons besøg i Danmark i 1999, hvor han i én af sine taler sagde om Jacob A. Riis: »Han viste os den anden halvdel af verden og overlod os et ansvar, vi endnu ikke har levet op til«.

Filmen er med til at understrege den betydning, Jacob A. Riis har haft og har. Efter at have set filmen er man ikke i tvivl om, at de fattige også har en sjæl.

Flash of a Dream – film med lokalhistorisk udgangspunkt

Af Jørgen Dieckmann Rasmussen, formand for RAL

Det er forholdsvis sjældent, der er verdenspremiere på film i Ribe, men det var ikke desto mindre tilfældet søndag den 17. februar, hvor Robert Fox præsenterede sin seneste film, Flash of a Dream.

Filmen handler om fotografen og journalisten Jacob A. Riis, der blev født i Ribe i 1849, men udvandrede derfra til USA. Ikke blot på grund af udlængsel, men også på grund af kærlighed. Han havde nemlig forelsket sig Elisabeth, der var datter af hjem-

byens magnat, den legendariske fabrikant Giørtz. En alliance mellem hende og lærersønnen Jacob var i 1800-tallets Ribe upassende, og der blev da heller ikke tale om ægteskab straks.

Mødet med USA

På grund af de private problemer rejste Jacob A. Riis derfor alene til USA. Straks fik han selv indvandrerens hårde vilkår i det nye land at mærke, for det var svært at finde arbejde i storbyen New York, og uden penge blev alt andet næsten umuligt. Bl.a. prøvede han at overnatte i politiets herberg, hvilket ikke var den behageligste oplevelse. Han så også meget andet slum, som immigranterne levede i, ligesom han oplevede de uacceptable virksomheder, de såkaldte sweatshops, hvor mange immigranter arbejdede.

Efter mange prøvelser lykkedes det ham dog at blive politireporter ved The New York Tribune. Kombineret med sine fotografiske evner benyttede han denne stilling til at dokumentere de fattigste immigranternes vilkår i USA i 1880'erne. Tydeligst og mest koncentreret kom det til udtryk i bogen How the Other Half Lives. Bogen, artiklerne og fotografierne var så

kan ikke herske tvivl om, at vi her har fat i nogle løsninger af interesse og betydning for såvel arkiver, biblioteker som museer. Forudsætningen er blot, at alle lokalarkiver bruger samme program. Ellers vil de nødvendige udtræksprogrammer m.m. ikke kunne fungere.

I det lys var det ikke uden grund, RAL i efteråret arrangerede et møde i IT i arkiverne – hvad gør vi med den nye teknologi. Den nye verden er jo heller ikke uden problemer, hvad de hyppige spørgsmål til amtskonsulenten afspejler. Der er derfor god grund til at sende mange venlige hilsener til Ribe Amt for den støtte, der ydes lokalarkiverne via konsulentordningen.

Lad mig slutte af med at takke for godt samarbejde i årets løb. Det gælder museerne, det gælder Historisk Samfund for Ribe Amt og det gælder ikke mindst Ribe Amt, som foruden støtte til amtskonsulentordningen også yder tilskud til særtryk af arkivernes årsberetninger og i 2000/2001 har været tilskudsgiver til projekt Mit liv i år 2000. Vi er glade for støtten, som gør det muligt at gennemføre vore tværgående projekter”.

Herefter fremlagde amtskonsulent Richard Bøllund sin beretning

”I år 2001 fik Ribe Amts Lokalarkiver en ny konsulent, idet Birgitte Thomsen havde besluttet at tage orlov for at søge nye græsgange. Som den nye konsulent måtte undertegnede ind og videreføre det arbejde som Birgitte

Thomsen gennem mange år har varetaget. Det er altid lidt af en opgave at overtage et arbejde, efter en person som har ydet en stor indsats, og er blevet vellidt rundt omkring, men det var til min store fordel, at jeg i mit tidligere virke havde haft Birgitte Thomsen som læremester, så jeg følte mig godt i stand til at varetage opgaven, da jeg begyndte den 1. april. Efter en kort tilvænningsperiode, hvor folkene rundt omkring på arkiverne lige skulle se den nye konsulent an, er jeg efterhånden kommet rundt mange steder, og jeg føler, at der altid er blevet taget godt i mod mig, hvad jeg hermed gerne vil benytte lejligheden til at sige tak for.

Den første og største opgave der lå og ventede, da jeg tiltrådte som konsulent, var projektet Mit liv i år 2000. De 41 bidrag som var blevet indleveret skulle læses igennem og bedømmes. Da jeg overtog projektet, var den oprindelige tidsplan for projektet allerede forskubbet, så der ventede et stort arbejde med at komme igennem bunken så hurtigt som muligt. Målet om at blive færdig inden sommerferien glippede, men der blev sendte brev ud til deltagerne vedr. forsinkelsen, hvad deltagerne havde forståelse for. Bedømmelsesudvalget bestående af Jørgen Dieckmann Rasmussen og Karen Margrethe Melbye fra RAL, Mogens Hansen fra Grindsted Museum samt undertegnede nåede i september igennem alle bidragene, efter de havde gået på omgang. Jeg tror, jeg taler på hele bedømmelsesudvalgets vegne, når jeg siger, at det har været et stort, men

også uhyre spændende arbejde at læse de indleverede bidrag. Den indsats, bidragsyderne har leveret, ligger langt ud over, hvad man på forhånd kunne forvente. Uden at have noget præcist tal, så er bidragenes samlede omfang på mindst et par tusinde sider, og det har naturligvis været tidskrævende at komme igennem, men det er til gengæld blevet opvejet mange gange, af det man fik igen ved at læse de velkrevne og velillustrerede bidrag.

Blandt deltagerne i Mit liv i år 2000, finder man mange forskellige mennesker med vidt forskellige baggrunde. Der er bl.a. elever fra en 4. klasse, men generelt tilhører flertallet blandt bidragsyderne den ældre del af befolkningen. Nogle fortæller om hverdagen, andre har fokuseret mere på begivenheder – store som små, eller været optaget af politiske- og holdningsmæssige spørgsmål. Som det var udgangspunkt i projektoplægget, har folk altså grebet tingene vidt forskelligt an, også i udformningen af deres bidrag. En har filmet med et videokamera, andre har fortalt via digt og sange. Nogle har indsendt deres kalender for året 2000, og én har såmænd indsendt en oppustelig ølflaske. Ud af folks omhu og kreativitet er der kommet mange interessante bidrag. Ved en gennemgang af bidragene finder man dog flest dagbøger. Mange af disse er rigt illustreret med fotografier og udklip.

Vinder af projektet blev Dorthe Petersen fra Esbjerg. Hun har leveret et enestående bidrag, hvori hun nøje, i såvel tekst som billeder har gengivet

hendes hverdag til mindste detalje. Det er et meget omfangsrig, systematisk og velkrevet bidrag som klart fortjente 1. præmien, og de 10.000 kr. som fulgte med æren. Andenpræmien, der blev belønnet med 5.000 kr. gik til Ina Jensen fra Ølgod. Heller ikke hendes placering kunne der herske nogen tvivl om. Med et utroligt velkrevet bidrag har Ina Jensen, med baggrund i hendes lange livserfaring, fortalt om og sat spørgsmålstegn ved mange af tidens karakteristiske træk og livsmønstre. Hendes bidrag er tematisk opbygget og har en god vekselvirkning mellem erindringer og forventninger – drømme og dagligdag. Tredjepræmien var sværere at udvælge blandt de mange interessante bidrag. Derfor besluttede bedømmelsesudvalget at udpege tre tredjepræmievindere, som hver fik tildelt 1.000 kr. De tre er Irene Hunderup fra Bramming, Jette Aggerbeck fra Hejnsvig og Bente Lis Mikkelsen fra Esbjerg. Førstnævnte, Irene Hunderup, blev belønnet for et flot bidrag, med en anderledes vinkel på tingene. Hun er blandt de få yngre deltagere, hvilket på mange måder kommer til udtryk i hendes bidrag, bl.a. via den energi og livsglæde der kommer til udtryk. Jette Aggerbeck fik præmien fordi, hun har leveret, et godt og meget levende beskrevet bidrag som fortæller bredt om Danmark i år 2000. Hun har gjort sig mange tanker og overvejelser omkring livet og samfundet, og fortæller om mange begivenheder og traditioner. Den sidste tredjepræmievinder, Bente Lis Mikkelsen, fik præmien for en anderledes måde at gribe fortællingen an. Via digt og sange har hun gen-

mer, og selvfølgelig også i respekt overfor de mange der har overladt os arkivalierne.

Der må imidlertid også tages et stort hensyn til de frivillige medarbejdere, der til stadighed lægger deres arbejdskraft i arkivet. De gør det ganske givet til megen fornøjelse for dem selv, men også af afgørende værdi for det lokalhistoriske arkiv, der simpelthen ikke kunne eksistere, dersom man ikke havde den frivillige arbejdskraft at trække på. Det betyder samtidigt, at vi alle har en forpligtelse til, at stille sådanne vilkår til rådighed for at den frivillige arbejdskraft kan fastholdes. Når de ydre rammer er i orden, er vi for det første glade for at være i arbej-

de på arkivet, og derefter kommer det hele af sig selv – samværet, interesse for arbejdet og glæden ved at have noget meningsfyldt at tage sig til.

Med engagerede medarbejdere kommer der også flere spændende og gode afleveringer og med tiden mange besøgende. Det er ikke sikkert, vi med det samme kan besvare alle de besøgendes spørgsmål, men vi gør vores bedste. Men det er nu engang således, at vi alle skal gøre en indsats for at sætte vores præg på arkivet. De skulle også gerne være et tydeligt fingeraftryk, som vi kan være bekendt at aflevere til eftertiden. Det er vores ansvar!

Fra flytningen af arkivet i Ølgod ses Frede Møller Kristensen og arkivleder Nic Riis i aktion. (Foto: Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv)

hans interesseområder.

I samarbejdet mellem arkiverne i Ribe Amt indtog han naturligvis en central plads. Bl.a. var han i slutningen af 1970'erne med til at organisere indsamlingen af gamle fotografier. Denne såkaldte billedkampagne førte til dannelsen af RAL, Ribe Amts Lokalhistoriske Arkiver, hvis første formand han meget naturligt blev ved foreningens

stiftelse den 3. april 1979. Han beklædte denne post indtil 1980.

Mange, ikke blot i Darum, men i hele Ribe Amt, har derfor grund til at takke Jens Hedegaard Rasmussen for hans store lokalhistoriske indsats. Et arbejde han i bogstaveligste forstand døde midt i – han sank nemlig død sammen i Darum Sognearkiv.

Ikke kun gammelt papir skulle flyttes...

Af Frede Møller Kristensen, Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv

Det var en forholdsvis let sag at skulle flytte lokalarkivet i Ølgod til nye lokaler med bedre forhold for de besøgende og medarbejderne. I hele processen drejede det sig om at få de mange arkivalier anbragt på en god, forsvarlig og praktisk måde, således at alle ubesværet kan finde frem til netop det, som man søger efter. I de nye lokaler kan vi række op til de øverste hylder, uden vi skal have fat i lange stiger.

I det "gamle" arkiv har vi haft til huse siden Kulturhusets ibrugtagning i 1970'erne, og det har været mange gode år, hvor arkivfolkene med ildhu og en ukuelig interesse for at bevare og viderebringe det lokalhistoriske materiale for eftertiden. Arkivalierne

skal flyttes til andre lokaler, anbringes på andre hylder, puttes i nye arkivæsker og endeligt skal alt edbregistreres i systematisk orden. Man kommer hurtigt over alle besværlighederne med en lang planlægningsperiode, de uforudsete forhindringer, istandsættelsen af lokalerne og også de ømme muskler er for længst glemt. Alt dette kan man forholde sig til og finde ud af. Men det er i det hele taget væsentligt at huske på, at det ikke bare drejer sig om den fysiske flytning. Det allervigtigste er dog, at også arkivets sjæl skal flytte med.

Sjælen skal flytte med i respekt for de arkivalier af privat og familiemæssig karakter og i respekt for de historier og fortællinger som arkivalierne rum-

givet mange af hverdagens begivenheder, store som små, og skrevet ganske humoristisk men også taget fat på alvorligere og større emner, hvor hendes mening til tingene klart træder frem.

Vinderne og bidragene blev præsenteret under et vellykket og velbesøgt arrangement på Amtsgården den 3. oktober. Her blev spændingen udløst og præmierne overrakt af formanden for Ribe Amts Undervisnings og Kulturudvalg, Karen Baungaard, som viste stor interesse og engagement. I det hele taget har amtet udvist stor opmærksomhed og givet god støtte til projektet, som vi kun kan være tilfredse med. Tilbage venter nu kun udgivelsen af bidragene fra Mit liv i år 2000. Som ansvarlig for denne udgivelse er jeg i øjeblikket ved at få det sidste gjort klar, således bogen kan blive trykt og sendt i handlen. Bogen forventes at udkomme før sommerferien. Udgivelsen kommer til at rumme udpluk fra de forskellige bidrag. Mit mål var at få alle bidragsyderne repræsenteret i udgivelsen, hvilket næsten er lykkedes til fulde. Bortset fra nogle enkelte, er der et eller flere udpluk fra alle bidragene. Udgivelsen er tematisk opbygget, med de forskellige temaer som har været gennemgående, blandt det bidragsyderne har skrevet. Udplukkene kan være korte eller længere passager. Vil man læse bidragene i sin fulde længde, vil de i fremtiden være at finde ude omkring på de lokalhistoriske arkiver, som det er planen, skal have overdraget de bidrag der er indleveret fra lokalområdet.

Udover arbejdet med projektet Mit liv i år 2000 har min tid som konsulent budt på en række af RALs tilbagevendende aktiviteter. Jeg begyndte i foråret at gennemgå årsberetningerne fra arkiverne og redigere disse med henblik på udgivelse. Via årsberetningerne fik jeg det første kendskab til de enkelte arkiver, men siden hen har jeg haft rig lejlighed til at besøge en del arkiver som har ønsket at få konsulentbistand. Fra første besøg har det været sjovt og spændende at komme ud i marken, og se hvad der rører på sig ude i lokalarkiverne. Størstedelen af mine konsulentopgaver har bestået i assistance til at registrere i Arkibas. Mange har brug for hjælp til at sætte sig ind i alle programmets funktioner og blive fortrolig med programmet, så man kan begynde at registrere, og oparbejde en rutine som er nødvendigt at have fuld udbytte af Arkibas. Andre opgaver har været at vejlede folk i de generelle registreringsprincipper, der gør sig gældende både ved den traditionelle registrering og ved brugen af Arkibas, samt at vejlede arkiverne i brugen af nye elektroniske og digitale medier. Det har været utroligt spændende og samtidigt også lærerigt, med de konsulentopgaver der har været, og jeg ser frem til i det kommende år at modtage nye henvendelser og udfordringer.

RALs kursusaktiviteter har i det forgangne år været en smule nedtonet. I foråret 2001 var der ingen kurser, hvilket til dels skyldes udskiftningen af konsulenten samt at projektet Mit liv i år 2000, lagde beslag på en stor del tid. Til gengæld har der i efteråret været

afholdt to kurser med overskriften "Hvad skal vi med teknologien?", med formål at belyse og diskutere de muligheder og problemer de nye teknologier tilfører arkiverne. Det samme kursus blev afholdt to gange – et i hver ende af amtet. Kurserne blev afholdt i Ribe og i Ølgod og havde henholdsvis 20 og 19 deltagere. Et antal vi kun kan være tilfredse med, og kan få os til at overveje om det er en måde fremover, at afholde to kurser med samme emne, i hver ende af amtet. Kurset var første gang, jeg som ny konsulent optrådte i en større forsamling i RAL-regi, så der var mulighed for at medlemmerne kunne lære mig at kende, og omvendt. Kurset gav deltagerne en hel del at tygge på, idet der i forbindelse med de nye teknologier er mange ting at tage stilling til. Samtidigt kom det frem, at især spørgsmålet om Arkibas' fremtid lå folk meget på sinde. Af kommende kurser har RALs uddannelsesudvalg besluttet at følge op på spørgeskemaundersøgelsen fra 2000, og iværksætte nogle af de kurser der er udtrykt ønske omkring. I indeværende år har der allerede været afholdt ét kursus med emnet bevaring og kassation. Man må sige at kurset faldt på et tørt sted, for med 49 kursister, har det uden tvivl været et emne, folk har trængt til at få belyst og diskuteret. Af planlagte kurser bliver der til april afholdt et lørdags- og heldagskursus i registreringsprogrammet Arkibas. Da godt halvdelen af medlemsarkiverne i dag benytter programmet, og eftersom meget at konsulentbistanden består i at vejlede folk i Arkibas, er det skønt nødvendigt med et sådant kursus,

hvad antallet af foreløbige tilmeldinger også bekræfter. Kurserne for efteråret 2002 er endnu ikke planlagt, men der er allerede forskellige emner at tage fat på, ligesom vi altid er lydhør overfor eventuelle kursusønsker.

Til sidst skal jeg nævne RAL-Nyt, som også i 2001 udkom to gange. Juni-udgaven blev en smule tyndere end normalt, hvilket til dels hænger sammen med, at jeg som nyansat ikke havde fået nok stof indsamlet, og ikke mindst at bladets redaktør, Olga Pedersen, som en naturlig følge af hendes udtræden af RALs bestyrelse havde forladt redaktørstolen. Af de gamle blade kan jeg se, at Olga Pedersen har bidraget med meget til bladet, og selv om jeg ikke selv nåede at arbejde sammen med Olga Pedersen, skal hun have en stor tak for hendes indsats i forbindelse med RAL-Nyt. For at bladet ikke helt skal glide ud af familiens hænder, vil Olgas søn Børge dog fortsat bistå med den lay-out-mæssige side af RAL-Nyt. Som ny redaktør i stedet for Olga Pedersen blev formand Jørgen Dieckmann Rasmussen udpeget. Det betyder, at hele redaktionen nu fremover befinder sig på Esbjerg Byhistoriske Arkiv. For at bladet ikke skal komme til at bære præg deraf, er det vigtigt at alle medlemmerne ude omkring hele tiden tænker i RAL-Nyt-baner, dvs.: "Er der noget af det vi laver, som er værd at fortælle om til bredere skare - eller er der noget vi mangler, som kan efterlyses via RAL-Nyt?". Vi håber på en masse gode indlæg, så vi kan få nogle spændende blade sendt ud, som jeg synes tilfældet

mindre arkiver er måske bedre tjent ved at beholde det manuelle system en årrække endnu. På sigt er der dog nogle fordele ved at have elektroniske registreringer, bl.a. at gøre arkivets samlinger søgbare i en fællesdatabase, hvad anvendelsen af et fælles program er en forudsætning for.

I det langsigtede perspektiv, mener bestyrelsen derfor, at det tjener arki-

vernes interesser bedst at slutte op omkring SLAs registreringssystem. Det er altid sådan, at det koster at stå uden for fællesskabet, og det må være op til det enkelte arkiv, om man er villig til at løbe de risici og betale prisen blandt andet i form af mindre synlighed. Man bør derfor tænke sig grundigt om, inden man lader en "tilfældig" edb-programmør stå for at udvikle arkivets egen database.

Mindeord

Af Jørgen Dieckmann Rasmussen, formand for RAL

Den 20. marts i år døde fhv. skoleinspektør Jens Hedegaard Rasmussen, Darum. I mange år var han suppleant til bestyrelsen for Historisk Samfund for Ribe Amt. I 1978 blev han den første modtager af H. K. Kristensenprisen, som Historisk Samfund indstiftede, da H. K. 83 år gammel og efter 47 års uafbrudt tjeneste i Historisk Samfund valgte at »lade sig pensionere«.

Efter fundatsen tildeles denne pris en person eller en institution, der har gjort en fortjenstfuld indsat for det lokalhistoriske arbejde i Ribe Amt. For Jens Hedegaard Rasmussen gjaldt det især arbejdet med oprettelsen af Darum Sognearkiv allerede i 1960'erne og

de efterfølgende års indsamling af kilderne til og formidling af sognets historie. Da Bramminge Kommune i 1976 besluttede at reorganisere det lokalhistoriske arbejde i kommunen, kom det naturligt til at foregå under hans kyndige ledelse.

Sin enorme viden om sognets historie delte han gerne med andre, hvad man bl.a. kan se af artikler, han har skrevet, men i øvrigt var han en flittig taler ved møder og eller at finde i spidsen for en lokalhistorisk udstilling.

Hans viden var værdsat uden for lokalsamfundet – bl.a. var han i fagligt samarbejde med Antikvarisk Samling i Ribe. Arkæologi var nemlig også et af

gistreringerne. Dermed forsvinder også muligheden for at samkøre dataene i en fælles database, som DANPA er et glimrende eksempel på.

DANPA er en database, hvor det er muligt at søge efter arkivalier fra privatarkiver i hele landet over Internettet. Denne vidensbase har det kun været muligt at opbygge, fordi lokalarkiverne har benyttet sig af det samme registreringsprogram, Arkibas. Data eller registreringer foretaget i andre, i denne sammenhæng uautoriserede programmer, kan altså ikke overføres til basen, med konsekvenser for fremtiden til følge. Som udviklingen går, varer det ikke mange år, før DANPA vil være en fuldt udbygget database med oplysninger fra lokalarkiver rundt omkring i hele landet. En sådan database er det første sted, folk fremover vil søge, når de skal finde oplysninger på lokalarkiverne, og derfor vil de arkiver som ikke er med, fordi de benytter et alternativt program, risikere at blive aldeles usynlige.

Udover arkiverne risikerer at miste synlighed udadtil, er der en anden fare, bestyrelsen finder det nødvendigt at gøre opmærksom på. Et computerprogram skal løbende vedligeholdes og udvikles, for at have nogen værdi efterhånden som udviklingen skrider frem. Man skal være opmærksom på, at der ikke umiddelbart er mulighed for at hente hjælp udefra til et hjemmelavet program. Den ene person, der har været om at udvikle programmet, er altså ene om at kende systemet. Derved vil et etableret system højst

sandsynligt ikke overleve et generati-onsskifte – spørgsmålet er om nogle kan, eller vil tage over, på et system de ikke kender. Risikoen for at det hele strander, er meget stor, og man risikerer meget let at stå med mange års registreringsarbejde, som er totalt ubrugeligt. Der findes mange eksempler på, at ting er gået tabt ved at vælge det ”forkerte” system. Hvem husker ikke videomaskinens indførsel, hvor der i begyndelsen var tre eller to konkurrerende systemer, hvoraf VHS endte som det eneste benyttede. Mange ressourcer er spildt hos dem, der valgte forkert. Forskellen fra dette eksempel til spørgsmålet om valg af registreringsprogram, er at det for længst er afgjort at Arkibas er vinder-systemet, fordi det er det, som SLA anbefaler, og fordi det er det, som flertallet støtter op omkring. Med så mange brugere af Arkibas, som der er i dag, og at programmet er under løbende udvikling understøttet af SLA, skulle der være grundlag for en god fremtidssikring af programmet, hvad kan være vanskeligt at øjne for alternative programmets vedkommende.

Til de arkiver, der går med overvejelser om at indføre elektronisk registrering, kan kun anbefales Arkibas. I bestyrelsen er der forståelse for, at Arkibas er en stor investering, og arkivernes budgetter er meget sparsomme, men det er trods alt lykkes for mange, også små arkiver, at få penge til programmet bl.a. ved at se sig godt om efter diverse fonde. Det må anbefales hellere at vente, end at begynde at satse på et alternativt program. Mange

med det blad som blev sendt ud i december måned 2001.

Det var, hvad jeg kunne berette om mit første år som RAL-konsulent. Et år som jeg hidtil kun har haft til læns som vikarierende, men med Birgitte Thomsens nylige udmelding om ikke at vende tilbage fra orlov, har bestyrelsen besluttet at gøre min ansættelse permanent. Jeg skal takke for den store tillid, man hermed har vist mig – en tillid jeg vil gøre alt for at leve op til, i mit fremtidige virke som RALs konsulent, som jeg ser meget frem til at skulle fortsætte med”.

Herefter spurgte dirigenten, om der var nogle der havde spørgsmål til beretningerne. Der var ingen bemærkninger, og beretningerne blev således godkendt.

3. Regnskab

RALs kasserer, Jens Erik Starup, gennemgik RALs regnskab for året 2001. Årsregnskabet viste et lille underskud på 73, 29 kr.

Der var ingen bemærkninger til regnskabet, som herefter blev godkendt.

4. Budget og fastsættelse af kontingent

Jens Erik Starup fremlagde bestyrelsens budgetforslag for 2002, som indeholdt forslag om en uændret kontingent på 200,- kr.

Der var ingen bemærkninger hertil.

Budget og kontingentforslag blev vedtaget.

5. Indkomne forslag

Dirigenten konstaterede, at der ikke var indkommet nogle forslag.

6. Valg

6.a. Valg til bestyrelsen

På valg var Frede Møller Kristensen, Ølgod, og Jens Erik Starup, Grindsted. Begge blev genvalgt.

6.b. Valg af suppleanter

Suppleanterne Olga Pedersen, Aastrup og Jørgen Lind, Sønderho modtog genvalg. Begge blev valgt.

6.c. Valg af revisor

På valg var Svenning Olesen, Sig og Thomas Villadsen, Varde som modtog genvalg. Begge blev valgt.

6.d. Valg af revisorsuppleant

Nora Olesen, Gørding stod på valg. Nora Olesen modtog genvalg, og blev valgt.

7. Eventuelt

Kaj Schmidt, Billund havde en bemærkning angående bevaring af gamle lydoptagelser, idet det netop afholdte RAL-kursus i Bevaring og Kassation, havde givet ham det indtryk, at det er håbløst at bevare sådanne optagelser for eftertiden. Efterfølgende har Kaj Schmidt fundet ud af, at det ikke er så håbløst, som det umiddelbart var blevet fremlagt. Jørgen Dieckmann Ras-

mussen replicerede, at især gamle magnetbånd har en meget ringe bevaringssevne, og at cd-rommer rigtig nok har en bedre bevaringssevne. Problemet er blot, at der er megen stor usikkerhed omkring cd-rommen som bevaringsmedie, og man kan håbe at fremtiden bringer bedre løsninger med sig. Kaj Schmidt ønskede blot at give videre, at det ikke er så håbløst, og at der er nye medier på trapperne, til bedre at kunne gemme data. Der var ikke flere bemærk-

ninger, og dirigenten takkede herefter for en god og rolig generalforsamling, og ønskede alle et godt arbejdsår.

Jørgen Dieckmann Rasmussen takkede dirigenten, og erklærede generalforsamlingen for afsluttet. Herefter var der kaffe, hvorefter Søren Manøe holdt sit foredrag omkring en udvandrerskæbne.

RALs regnskab 2001

Driftsregnskab for året 2001

<u>RAL Primær drift</u>	Indtægter	Udgifter
Kontingenter	10200,00	
Renteindtægter	148,79	
Salg af bøger	80,00	
Tilskud til trykning af beretninger	13937,50	
Medlemsmøder	1850,00	
Porto		3169,00
Gebyrer		814,50
Trykning af beretninger		13937,50
Medlemsmøder		2141,90
Generalforsamling og bestyrelsesmøder		4208,68
Eksterne møder (SLA mv.)		600,00
RAL nyt		700,00
Andre udgifter		718,00
	<u>26216,29</u>	<u>26289,58</u>
Resultat		-73,29
	<u>26216,29</u>	<u>26216,29</u>
<u>Mikrokort</u>		
Overført fra sidste år	6018,00	
	<u>6018,00</u>	
Overført til næste år		6018,00
	<u>6018,00</u>	<u>6018,00</u>

Advarsel mod brug af uautoriserede edb-registreringsprogrammer

Af Amtskonsulent Richard Bøllund

Rygter fra pålidelige kilder siger, at en eller anden person er begyndt at tilbyde de lokalhistoriske arkiver i Ribe Amt billige, hjemmelavede registreringsprogrammer. Tilmed tilbyder vedkommende at afholde kurser i at bruge programmet. Det har givet anledning til en drøftelse i RALs bestyrelse, hvorfra jeg gerne vil fremdrage de væsentligste synspunkter.

Bestyrelsen tager afstand fra, at personer er decideret "rejsende" i registreringsprogrammer til arkiverne. Hjemmestrikkede programmer kan være udmærket til nogle formål, men i forhold til registrering efter de principper SLA har udarbejdet, kan sådanne uautoriserede programmer ikke anbefales. RALs bestyrelse ser det som sin opgave, at gøre medlemmerne opmærksomme på konsekvenserne af at vælge en alternativ løsning i forhold til registrering via programmet Arkibas, hvis man vælger at indføre elektronisk registrering.

Der er flere grunde til at vælge Arkibas frem for en eller anden hjemmelavet database. For det første er Arkibas et program skræddersyet til de lokalhistoriske arkiver, i og med det nøje er bygget op omkring SLAs universelle registreringsprincipper. Programmet er udformet med registreringsfel-

ter som stort set er identiske med de gamle, manuelle registreringsblanketter. Det vil sige, at Arkibas vil virke overskueligt for mange arkivfolk, og det er nemt at gå til, når ældre registreringer skal føres ind i systemet. Registreringsprincipperne er indført for at sikre ensartethed i arkivernes registreringer, hvad enten det gælder manuel eller elektronisk registrering. Et hjemmestrikket system vil ikke kunne opfylde det krav, og et system som ikke baserer sig på de grundlæggende registreringsprincipper, kan ikke ydes nogen støtte. Som konsulent rækker mit mandat kun til at vejlede i SLAs principper. Det samme glæder de undervisnings- og kursusaktiviteter som finder sted i RAL-regi – det hele er baseret på SLA-systemet, som ethvert andet system må betragtes som konkurrerende til.

Styrken ved SLAs registreringssystem og Arkibas, er at det bygger på et koncept, som er blevet udbredt til hele landet. Alle SLAs medlemmer er oplært i at registrere efter de samme principper, og godt halvdelen af lokalarkiverne benytter i dag programmet Arkibas. Fordelene herved er at alle, også udefrakommende, har mulighed for at orientere sig i arkivernes samlinger. Indfører man et nyt, konkurrerende system, forsvinder ensartetheden i re-

lige efter 1.verdenskrig, kunne sønderjyden hente sine gode kroner i sparekassen, veksle dem til mark og betale al den gæld, han havde på sin gård. Se, det var en historie, som de gamle bønder kunne glæde sig over.

Krigen oplevede jeg også på en anden måde. Når mine venner og jeg gik hjem fra skole, så vi tit den gamle bager sidde uden for sit hus. Han var sønderjyde og havde været med på tysk side i 1. verdenskrig. Når han var i humør til det, råbte han til os: "Kom her, I knægte, så ska æ fortæll jer naue fra krigens tummel!" Og så fortalte han om livet i skyttegravene, om granatregn og giftgas og om, hvordan han var blevet såret, da en granat var eksploderet lige ved siden af ham. Mange af hans kammerater var blevet dræbt, men han var sluppet med "at få æ bælle fyldt med granatstumper, og der sidder de endnu!" På de gode dage (for os drenge) tog han sin lommekniv frem og beviste sin påstand ved at grave en splint af granaten ud sin hånd, arm eller ben. Jo, alt virkede med til, at jeg skulle blive fanget ind af historien. Dertil kom, at jeg havde gode og inspirerende historielærere, både i landsbyskolen i Føvling, mellemskolen i Brørup og gymnasiet i Ribe.

Da min kone og jeg efter nogle få års ansættelse andre steder i fædrelandet kom til Vorbasse, stod der nye fortællere klar til at føre mig ind i egnens historie. Ældre mennesker fortalte beredvilligt om hedeopdyrkning, om

kampen for det daglige brød på en karrig jord, om begivenheder og mennesker, der havde sat sig spor i sognet, og om spændende og uhyggelige hændelser på en egn, der lå langt fra øvrighed og myndigheder. Der kunne være tale om både mord og røveri. Det var alt sammen spændende og interessant at høre om. Jeg burde have skrevet alle de historier ned, som jeg på den måde fik fortalt. Det fik jeg desværre ikke gjort, og derfor er en del gået i glemmebogen. Men nogle af historierne husker jeg, og de har været en vældig inspiration for mig, når jeg har skrevet artikler og bøger om slægts- og lokalhistorie.

Det er uden tvivl alle de historier, som jeg har fået fortalt fra jeg var helt lille, der har vakt min interesse for arbejdet med lokalhistorisk arkiv. Jeg vil gerne være med til at indsamle og bevare materialer og oplysninger om fortiden og til at formidle viden om den. Gennem mit arbejde først som lærer, senere som skoleinspektør og skoledirektør har jeg haft en stor berøringsflade til andre mennesker. Det har på mange forskellige måder været en fordel, både når det gjaldt om at indsamle materialer til arkivet, og når det drejede sig om støtte af forskellig art til arbejdet. Gennem de sidste 17 år har jeg været leder af Lokalhistorisk Arkiv, i hvert fald af navn. Det er min kone, som er lige så interesseret i lokalhistorien som jeg, og de øvrige medarbejdere, der udfører arbejdet. På den måde er det ingen sag at være leder.

År 2000 projektet		
Overført fra sidste år	16514,00	
Tilskud fra Ribe Amt	35000,00	
Annoncer		1534,25
Præmier til vinderne		18000,00
Møder		1309,00
Skyldig porto		2856,25
	<u>51514,00</u>	<u>23699,50</u>
Overført til næste år		27814,50
	<u>51514,00</u>	<u>51514,00</u>
Status pr. 31/12 2001		
Egenkapital pr. 1/1 2001	<u>47319,28</u>	
Resultat primær drift	-73,29	
Resultat mikrokort kontoen	0,00	
Resultat År 2000 projektet	11300,50	
Hensat til porto År 2000 projektet	2856,25	
Egenkapital pr. 31/12/2001	<u>61402,74</u>	<u>61402,74</u>
Indestående Giro pr. 31/12/2001	8870,82	
Indestående Sydbank pr. 31/12/2001	52531,92	
Kassebeholdning pr. 31/12/2001	0,00	
Skyldig moms	0,00	
Egenkapital pr. 31/12/2001	<u>61402,74</u>	<u>61402,74</u>
Egenkapitalens sammensætning pr. 31/12/2001		
Hensat til År 2000 projektet	27814,50	
Hensat til porto År 2000 projektet	2856,25	
Hensat til Mikrokort	6018,00	
Foreningens øvrige formue	24713,99	
I alt	<u>61402,74</u>	

Nye Lokaler i Janderup

Janderup Lokalhistoriske Arkiv er flyttet ind i nye lokaler i det nyopførte aktivitets-
hus i Janderup. Billederne er fra receptionen den 28. Maj 2002 hvor lokalerne blev
fremvist og indviet.

Willy Laursen fra Janderup Lokalhistoriske Arkiv og amtskonsulent Richard Bøllund besigtiger det nye, brandsikre magasinrum (Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen)

Willy Laursen demonstrerer registreringsprogrammet Arki-bas for nogle af de interesserede ved receptionen. (Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen)

Bestyrelsesmedlem i Ribe Amts Lokalarkiver

Af Sven Tygesen

Hvordan havner man i bestyrelsen for Ribe Amts Lokalarkiver? Forhåbentligt fordi man har interesse for lokalhistoriske arkiver, og den interesse udspringer igen af en interesse for historie i almindelighed og lokalhistorie i særdeleshed.

For mit vedkommende tror jeg, at det har ligget i kortene hele tiden, at jeg skulle fanges ind af historien. Jeg fik faktisk ikke en chance for at undgå det. Hele min barndom var fuld af historie og historier. Så langt jeg kan huske tilbage, har min farfar fyldt mig med historier om spændende og sælsomme tildragelser i slægten, og min far har fortalt både danmarks- og verdenshistorie for mig. Fortalt om de mennesker, der havde boet på vores egn længe før os, som havde bygget kæmpehøjene på vores mark og hugget de flinteøkser og -flækker, som vi kunne finde på marken, når vi var heldige. Jeg fik fortalt, hvordan folk havde levet i gamle dage, og om hvordan de selv havde lavet alt det, de havde brug for i dagligdagen. Jeg havde nok ikke nogen særlig klar forestilling om kronologien i de gamle dage. Det var vistnok temmelig uklart for mig, om det var kong Skjold eller min oldemor, som først døde, da jeg var 10 år, der var ældst. Jeg vidste bare, at oldemor også måtte stamme fra gamle dage, for

hos hende lavede de alting selv. Hun bagte selv rugbrød i den store ovn i bryggeret, hun bryggede selv øl, og hun sad ved sin rokke og forvandlede uldtotter til garn. Det var mageløst.

I nærheden af vores gård løb Kongeåen, og jeg hørte historien om, at den engang havde været grænse mellem Danmark og Prøjsen. I gamle dage blev Tyskland kaldt Prøjsen. Prøjserne havde taget hele Sønderjylland fra os, og de var onde mod danskerne, der i min forestillingsverden var gode. Ja, selv min farmors søster og hendes mand og børn, som boede syd for Kongeåen, var de så onde imod, at familien måtte rejse til Amerika. Jeg forstod godt Jørgen Bukdahl, der efter 1920 skrev: "Sorgomsuste Kongeå, atter kan din bølge gå, glad igennem enge". Men Kongeåen var ikke bare triste historier. Ældre mennesker i nabolaget kunne fortælle drabelige og spændende beretninger om smuglerier i begge retninger over Kongeåen. Deres yndlingshistorie handlede om en bonde, der boede lige syd for åen. Med mellemrum gik han i nattens mulm og mørke ned til åen og kastede en pose med sine sparepenge over åen. Der stod hans nabo, der boede lige nord for åen, og tog imod penge, som han satte ind i Holsted Sparekasse. Da inflationen rasede i Tyskland